

Initial analys av

Revidering av EU:s utsläppshandelssystem ETS 2026

Bakgrund

EU-kommissionen presenterade den 17 juli 2026 ett förslag till reviderat ETS-direktiv för perioden efter 2030. Översynen omfattar den linjära reduktionsfaktorn, internationella krediter, permanenta upptag, marknadsstabilitetsreserven, fri tilldelning, avfallsförbränning, CCU, flyg och sjöfart samt användningen av auktionsintäkter och EU-gemensamma finansieringsinstrument.

Förslaget behöver bedömas som en del av EU:s samlade klimatramverk. För Energiföretagens medlemmar är en långsiktigt trovärdig prissignal, konkurrensneutralitet och förutsägbarhet centrala.

Huvudsakligt innehåll

Utsläppstak och internationella krediter

Den linjära reduktionsfaktorn föreslås sänkas från 4,4 procent till 3,7 procent 2031–2035 och 1,7 procent 2036–2040. Om internationella krediter inte bedöms tillgängliga eller ändamålsenliga kan reduktionsfaktorn för den senare perioden höjas till 2,7 procent.

Permanent upptag

Upp till 250 miljoner ton permanenta upptag föreslås finansieras genom ett centralt uppköpsprogram. Verksamhetsutövare föreslås även kunna använda egna certifierade permanenta upptag från biogena utsläpp.

Marknadsstabilitetsreserven

MSR:s trösklar och utmatning föreslås minska med 4 procent per år från 2029. Intaget sänks från 24 till 12 procent från 2028 och annulleringsmekanismen föreslås tas bort (det sista kommunicerade innan förslag till reviderat direktiv publicerades).

Fri tilldelning och finansiering

Fri tilldelning förlängs och kopplas tydligare till investeringsplaner. Innovationsfonden och Moderniseringsfonden fortsätter och en Industrial Decarbonisation Bank inrättas.

Avfallsförbränning

Avfallsförbränning föreslås fasas in 2031–2034 med 25, 50, 75 respektive 100 procents krav på överlämning av utsläppsrätter. Avfallsförbränning föreslås omfattas av fortsatt fri tilldelning till fjärrvärme t.o.m. 2039. Nationell opt-out, för länder som inte idag har anläggningar i ETS, blir möjlig under vissa villkor.

CCU, flyg och sjöfart

Överlämning av utsläppsrätt för CCU föreslås flyttas till den punkt där utsläppet sker.

För flyg och sjöfart föreslås utvidgad omfattning, stöd till hållbara bränslen och tekniker samt administrativa förenklingar.

Auktionsintäkter

Minst 50 procent av medlemsstaternas auktionsintäkter föreslås gå till verksamheter inom ETS. Samtidigt tas utsläppsrättsvolymen i anspråk för stöd, fri tilldelning, permanenta upptag och andra mekanismer.

Energiföretagen har identifierat följande relevanta delar i lagstiftningen:

- Linjära reduktionsfaktorn (LRF) och indirekt inkludering av internationella krediter: Lägre LRF och internationella krediter försvagar prissignalen och fördröjer elektrifiering.
- Permanenta upptag: Förslaget skapar en möjlighet för svenska fjärrvärmeföretag, men upptag bör inte öka det fossila utsläppsutrymmet och finansieringen bör kompletteras med privat kapital.
- MSR: Dynamiska trösklar är rimliga, men lägre intag och slopad annullering ökar risken för ett överskott.
- Fri tilldelning: Fortsatt skydd mot koldioxidläckage kan i enskilda fall behövas men hanteras bättre med CBAM generellt.
- Avfallsförbränning: Harmoniserad inkludering är positiv. Den långa infasningen kommer samtidigt att ge svenska anläggningar sämre konkurrensvillkor.
- Auktionsintäkter och fonder: Medel bör i första hand stödja elektrifiering, industriell omställning, CCS och permanenta upptag inom EU.

Övergripande synpunkter/ståndpunkter

Energiföretagen stödjer ett ambitiöst klimatmål för EU till 2040 och EU ETS är ett centralt styrmedel för att nå klimatneutralitet senast 2050. Utsläppshandelssystemet behöver även fortsättningsvis ge en stark, långsiktig och förutsägbar prissignal som driver investeringar i elektrifiering, fossilfri energiproduktion, energieffektivisering och negativa utsläpp.

Energiföretagen anser att den linjära reduktionsfaktorn i första hand bör behållas på dagens nivå efter 2030. Vid den kommande förhandlingen måste förslag som ökar tillgången på utsläppsutrymme genom lägre minskningstakt, internationella krediter eller försvagad marknadsstabilitetsreserv minska incitament för omställning och fördröjer omställningen motarbetas.

Energiföretagen välkomnar att permanenta negativa utsläpp integreras i ETS. Det kan skapa förutsättningar för investeringar i bio-CCS hos svenska fjärrvärmeföretag. Integreringen måste dock utformas så att miljöintegriteten upprätthålls och att permanenta upptag inte leder till motsvarande ökat fossilt utsläppsutrymme inom systemet. Det är också angeläget att den centrala upphandlingen av permanenta upptag tillåter en tillräckligt hög stödnivå för att investeringar ska komma till stånd.

Avfallsförbränning bör omfattas av en harmoniserad koldioxidprissättning inom EU. Den föreslagna infasningen riskerar dock att bibehålla skillnader i konkurrensvillkor mellan medlemsstater under en längre tid. Regelverket bör utformas så att lika villkor säkerställs och att investeringar i utsläppsminskande teknik, inklusive CCS, främjas. Svenska

avfallsförbränningsanläggningar bör även ha lika villkor som i övriga EU under infasningsperioden 2031-2034, då det är orimligt att drabbas av så mycket högre kostnader för att man har varit föregångare och inkluderats tidigt i utsläppshandeln.

Intäkter från ETS och EU:s finansieringsinstrument bör i högre grad användas för att stödja elektrifiering, industriell omställning och permanenta negativa utsläpp inom EU. Ett effektivt och teknikneutralt stöd till omställningsinvesteringar stärker både klimatmålen, konkurrenskraften och Europas strategiska oberoende.

Relevanta artiklar:

- Artiklar 9, 9b–9c: lrf, internationella krediter och centralt uppköpsprogram för permanenta upptag.
- Artiklar 10 och 10a: auktionering, användning av intäkter, fri tilldelning och riktmärken.
- Artikel 12a: stegvis inkludering av avfallsförbränning och nationell opt-out.
- Artikel 30.9: översyn av avfallsflöden och möjlig framtida inkludering av deponier.

Nästa steg

- Fördjupa analysen av den samlade effekten av LRF, internationella krediter, permanenta upptag, MSR och fri tilldelning
- Ta fram konkreta ändringsförslag
- Förankra ståndpunkter i medlemskretsen och samordna med Eurelectric, Euroheat & Power, Nordenergi och relevanta svenska branschorganisationer.
- Påverkansarbete mot/samarbete med Naturvårdsverket, RK, kommissionen och parlamentet.